

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДУ «ІНСТИТУТ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я
ІМ. О.М. МАРЗЄЄВА НАМН УКРАЇНИ»
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ІМЕНІ П.Л. ШУПИКА
ГО «УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я»
ГРОМАДСЬКА СПІЛКА «УКРАЇНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ
ПРОФЕСІЙНИХ МЕДИЧНИХ ОБ'ЄДНАНЬ»

▼ АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

ЗБІРКА ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
НАУКОВО–ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ

Випуск 25

XXI
марзєєвські
читання

23-24 жовтня 2025 р.
м. Київ

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДУ «ІНСТИТУТ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я
ІМ. О.М. МАРЗЄЄВА НАМН УКРАЇНИ»
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА
ГО «УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я»
ГРОМАДСЬКА СПІЛКА «УКРАЇНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ
ПРОФЕСІЙНИХ МЕДИЧНИХ ОБ'ЄДНАНЬ»**

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

**ЗБІРКА ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ НАУКОВО–ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
(XXI марзєєвські читання)**

ВИПУСК 25

23 – 24 жовтня 2025 р.
м. Київ

Редакційна колегія:

головний редактор – д.мед.н., професор *Шкробанець І. Д.*

заступники головного редактора –

- д.мед.н., професор *Турос О. І.*
- професор, чл.-кор. НАМН України *Полька Н. С.*
- к.мед.н. *Рудницька О. П.*

Члени редколегії:

к.біол.н. *Михайленко П. М.*, к.мед.н. *Коблянська А. В.*, н.с. *Коркач В.С.*,
н.с. *Новохацька С.М.*, м.н.с. *Мельченко Ю. В.*, пров. інж. *Лейких С. В.*

Комп'ютерна верстка, підготовка оригінал-макету:

м.н.с. *Мельченко Ю. В.*, пров. інж. *Лейких С. В.*

Адреса редколегії :

02094, м.Київ, вул. Гетьмана Полуботка (Попудренка), 50

Державна установа «Інститут громадського здоров'я
ім. О. М. Марзєєва Національної академії медичних наук України»
/ ДУ «ІГЗ НАМНУ» /

Тел./факс: (044) 513–15–28, 292–13–86 Тел.: (044) 513–71–36
e-mail : igz_konf@ukr.net

заборонено використання дітьми нетбуків, ноутбуків, планшетів, смартфонів тощо, де клавіатура конструктивно не може бути відокремлена від монітора.

Перегляд дітьми дошкільного віку телепередач дидактичного характеру, мультфільмів і діафільмів допускається не частіше 1 разу на день, тривалістю не більше 20 хвилин на день для дітей 3-4 років; не більше 30 хвилин для дітей 5-6 років.

Для колективного (групового) перегляду, розсаджувати вихованців слід у ряди (каре) з урахуванням зросту, рекомендацій лікаря, дотримуватися відстані між рядами 0,5-0,6 м. Оптимальна відстань між очима дітей та інтерактивною дошкою (великим екраном) має становити 2,5-3,0 м, а кут розглядання дітьми дошки на стіні не менше 45°. Телевізор (великий екран, монітор, інтерактивна дошка) має розміщуватися на висоті від підлоги на 1,0-1,3 м. Відстань від першого ряду дітей (від очей дітей) до екрана має становити довжину, що в 2-2,5 рази більша за ширину екрану.

В цілому, наслідки використання електронних засобів навчання та «екранного часу» при отриманні освіти дітьми під час ракетних обстрілів та «блекауту», коли учні вимушені використовувати дистанційні форми навчання як єдину можливість отримання знань, матимуть наслідки на їх здоров'я у дорослому віці та у наступних поколіннях.

Висновок: війна створює значні загрози для здоров'я та благополуччя дітей, може мати як негайні наслідки (затримка росту, травми, емоційні розлади), так і довгострокові. Тому, в умовах сьогодення важливими є розробка та реалізація профілактичних заходів, спрямованих на підтримку, реабілітацію та відновлення здоров'я дітей, що постраждали від масштабного вторгнення рф.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСІВ ФОРМУВАННЯ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ФУНКЦІЙ ОРГАНІЗМУ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ ДІВЧАТ І ЮНАКІВ ЗА УМОВ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТА АУДИТОРНИХ ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ

Сергета І. В., Вергелес Т. М.

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова, м. Вінниця

В центрі наукової роботи перебували питання визначення особливостей процесів формування психофізіологічних функцій організму та особливостей особистості дівчат і юнаків за умов використання дистанційних (on-line) і аудиторних (off-line) форм організації навчальної діяльності. Дослідження проводились на базі Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова. Для реалізації поставлених завдань використовувався комплекс сучасних гігієнічних, медико-соціологічних, психофізіологічних, психодіагностичних і епідеміологічних методів, а також методів експертних оцінок та статистичного аналізу.

В ході здійснення гігієнічної оцінки особливостей процесів розвитку психофізіологічних функцій організму студентів медичного закладу вищої освіти, які є провідними корелятами успішності перебігу психофізіологічної адаптації, встановлено, що за умов використання дистанційного формату організації навчального процесу спостерігається виражене покращання показників, котрі відзначають такі характеристики функціональних можливостей організму, як швидкість простої ($p < 0,05$) і диференційованої ($p < 0,01$) зорово-моторної реакції та рухливість нервових процесів ($p < 0,05$) – у дівчат також простої ($p < 0,05$) і диференційованої ($p < 0,05$) зорово-моторної реакції ($p < 0,05$) та рухливість нервових процесів ($p < 0,05$) – у юнаків. Таке становище виявляє наявність феномену “позитивного перенесення” наслідків дистанційного навчання, у центрі якого переважно перебувають візуально-рухові дії, на процеси формування провідних психофізіологічних функцій. Разом з тим за умов використання традиційного аудиторного формату організації навчального процесу реєструється покращання показників, що відзначають такі характеристики функціональних

можливостей організму, як врівноваженість нервових процесів ($p < 0,05$), швидкість аудіо-моторної реакції і динамічна працездатність – у дівчат, швидкість аудіо-моторної реакції і динамічна працездатність – у юнаків.

Під час проведення гігієнічної оцінки та встановлення закономірностей процесів формування особливостей особистості студентів медичного закладу вищої освіти, які є провідними корелятами успішності перебігу психічної адаптації, спостерігаються достатньо різноспрямовані зрушення з боку показників досліджуваних характеристик особистості. Проте в цілому ряді випадків також потрібно відзначити наявність феномену “позитивного перенесення” наслідків дистанційного навчання на процеси їх формування. Так, якщо для показників нейротизму, які визначались за умов on-line навчання, властивим є поступове покращання рівня вираження його величин, то для показників, які визначались за умов off-line навчання, навпаки, властивим є значне (особливо серед юнаків ($p < 0,01$)) погіршення рівня вираження досліджуваних характеристик. В ході визначення провідних характеристик ситуативної тривожності, встановлено, що для on-line навчання властивим є суттєве ($p < 0,05-0,001$) покращання рівня вираження досліджуваних характеристик, разом з тим, для off-line навчання, навпаки, властивим слід вважати поступове погіршення рівня їх вираження ($p > 0,05$). Водночас дані гігієнічної оцінки характеристик особистісної тривожності засвідчують більш стабільний ($p > 0,05$) характер тенденцій щодо їх змін.

Під час вивчення особливостей рівня суб'єктивного контролю студентів за перебігом будь-яких значущих для їх професійного розвитку та соціального становлення ситуацій, слід відзначити, що в умовах використання дистанційної форми навчання, передусім, звертає на себе увагу суттєве зростання ($p < 0,05-0,01$) значень його показників у галузі здоров'я і хвороби та у галузі досягнень при on-line формі організації навчального процесу. Разом з тим в умовах застосування аудиторної форми навчання реєструється виражене зростання ($p < 0,05-0,01$) величин показників рівня суб'єктивного контролю у галузі міжособистісних відносин та у галузі невдач при off-line формі організації навчального процесу.

Встановлено, що за умов on-line навчання рівень вираження фізичної агресії і у дівчат ($p < 0,05$), і у юнаків ($p < 0,05$) суттєво зменшується, натомість, рівень негативізму достовірно і серед дівчат ($p < 0,05$), і серед юнаків ($p < 0,01$) збільшується. Водночас за умов off-line навчання рівень вираження вербальної агресії і у дівчат ($p < 0,01$), і у юнаків ($p < 0,01$) суттєво знижується, разом з тим, рівень роздратованості достовірно і серед дівчат ($p < 0,05$), і серед юнаків ($p < 0,05$) підвищується. В ході досліджень, спрямованих на визначення провідних корелят астеничного і депресивного станів, слід звернути увагу на той факт, що за умов застосування on-line формату навчання спостерігається або зменшення ступеня їх вираження (дівчата ($p < 0,05$)), або стабілізація показників на вихідному рівні (юнаки ($p > 0,05$)), натомість, за умов застосування off-line формату організації навчального процесу найбільш вираженими тенденціями щодо їх змін необхідно вважати зростання рівня вираження показників астеничного (особливо у дівчат ($p < 0,05$)) і депресивного (особливо у юнаків ($p < 0,05$)) станів.

Привертає на себе увагу суттєве збільшення рівня вираження показників фази резистентності емоційного вигорання ($p < 0,05-0,01$), властивих для організації навчального процесу відповідно до off-line формату, на тлі цілком стабільних показників вираження зазначеної фази емоційного вигорання ($p > 0,05$), характерних для організації навчального процесу згідно із on-line форматом. Крім того, звертає на себе увагу статистично-значуще зростання ступеня вираження показників фази напруження емоційного вигорання в умовах використання on-line форми навчання ($p < 0,05$), в той час, як в умовах застосування off-line форми навчання ($p > 0,05$) величини досліджуваних показників емоційного вигорання є майже незмінними.

В ході досліджень розроблені методики бальної оцінки особливостей перебігу психофізіологічної і психічної адаптації студентів закладів вищої освіти в умовах організації навчальної діяльності в дистанційному та в аудиторному форматі, що дозволяють визначити особливості перебігу адаптаційних процесів організму дівчат та юнаків і встановити адекватні до вимог особистості студента стратегії застосування засобів психогігієнічної корекції наявних відхилень.